

**ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ Г. С. СКОВОРОДИ**

УХВАЛЕНО

Вчена рада університету
протокол № 2
від «30» червня 2020 р.

ПОГОДЖЕНО

Керівник робочої групи
гарант освітньо-наукової програми
зі спеціальності 032 – Історія
доктор історичних наук, професор
 О. Богдашина
від «26» червня 2020 р.

**ОСВІТНЬО-НАУКОВА ПРОГРАМА
«ІСТОРІЯ ТА АРХЕОЛОГІЯ»**

галузь знань	<u>третій (освітньо-науковий)</u> (назва рівня вищої освіти)
спеціальність	<u>доктор філософії</u> (назва ступеня, що присвоюється)
	<u>03 Гуманітарні науки</u> (шифр та назва галузі знань)
	<u>032 Історія та археологія</u> (код та найменування спеціальності)

В.о. ректора Харківського національного
педагогічного університету
імені Г.С. Сковороди
 Ю. Бойчук
від «01» липня 2020 р.

ЛИСТ ПОГОДЖЕННЯ

освітньо-наукової програми підготовки докторів філософії
за спеціальністю 032 Історія та археологія

Проректор з навчально-
наукової роботи

Н. Якушко

Проректор з наукової роботи

Ю. Бойчук

Директор центру ліцензування,
акредитації і контролю якості
освіти

І. Єсьман

Гарант освітньо-наукової
програми

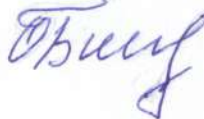
О. Богдашина

Завідувач відділу аспірантури
та докторантури

І. Разуменко

Голова Ради молодих вчених

О. Башкір

ПЕРЕДМОВА

ВНЕСЕНО

Кафедрами:

історії України Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди

всесвітньої історії Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди

РЕКОМЕНДОВАНО

Наукова рада, протокол № 4 від «26» червня 2020 р.

ЗАТВЕРДЖЕНО

рішенням Вченої ради університету, протокол № 4 від «30» червня 2020 р.

РОЗРОБЛЕНО

робочою групою у складі:

Гарант – Богдашина О. М.

доктор історичних наук, професор,
професор кафедри історії України

Члени групи:

1. **Бережна С. В.** доктор філософських наук, кандидат історичних наук, професор, професор кафедри суспільно-правових дисциплін та менеджменту освіти Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди;
2. **Гончарова О.С.** кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри історії України, Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди;
3. **Рябченко О.Л.** доктор історичних наук, професор, професор кафедри всесвітньої історії, Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди;
4. **Колода В.В.** кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри історії України, Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди;
5. **Гулько Ю.П.** заступник начальника відділу інформації, використання документів і документального забезпечення державного архіву Харківської області.
6. **Сопельняк А.С.** здобувач 1-го року навчання третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти кафедри історії України.

РЕЦЕНЗІЇ-ВІДГУКИ

зовнішніх стейкхолдерів:

1. **Квітковський В.І.** – кандидат історичних наук, старший викладач кафедри соціально-економічних дисциплін КЗ «Харківська гуманітарно-педагогічна академія».
2. **Китиченко Т.С.** – кандидат історичних наук, старший викладач, «Харківська академія неперервної освіти».
3. **Пастушенко Т.В.** – кандидат історичних наук, старша наукова співробітниця Інституту історії України НАН України.

Профіль освітньо-наукової програми зі спеціальності 032 Історія та археологія

1. Загальна інформація	
Повна назва вищого навчального закладу та структурного підрозділу	Харківський національний педагогічний університет імені Г.С.Сковороди Історичний факультет
Ступінь вищої освіти та назва кваліфікації мовою оригіналу	Третій (освітньо-науковий) Кваліфікація: Доктор філософії з історії та археології
Офіційна назва освітньої програми	Історія та археологія
Тип диплому та обсяг освітньої програми	Диплом доктора філософії, 50 кредитів ЄКТС, термін навчання – 4 роки
Наявність акредитації	Первинна
Цикл/рівень	НРК України – 8 рівень, FQ-EHEA – третій цикл, EQF-LLL – 8 рівень
Передумови	Наявність другого (магістерського) рівня вищої освіти та ОРК спеціаліст, що відповідає сьомому кваліфікаційному рівню Національної рамки кваліфікацій.
Мова(и) викладання	українська
Термін освітньої програми	2020-2024 роки
Інтернет-адреса постійного розміщення опису освітньої програми	http://smc.hnpu.edu.ua/osvitni-prohramy
2. Мета освітньої програми	
Формування професійної готовності до самостійної науково-дослідної та викладацької діяльності, набуття теоретичних знань, умінь, навичок та інших компетентностей достатніх для продукування нових ідей, розв'язання комплексних наукових проблем у галузі історичної науки та дослідницько-інноваційної діяльності, оволодіння методологією наукової та педагогічної діяльності, проведення власного наукового дослідження, результати якого мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення.	
3. Характеристика освітньої програми	
Предметна область (галузь знань, спеціальність, спеціалізація (за наявності))	Галузь знань: 03 Гуманітарні науки Спеціальність: 032 Історія та археологія

Орієнтація освітньої програми	Освітньо-наукова програма «Історія та археологія» передбачає набуття здобувачами наукового ступеня теоретичних та практичних знань, умінь і навичок, професійних компетентностей, необхідних для організації власної науково-дослідницької діяльності, генерування нових ідей, розв'язання комплексних проблем історичної науки, отримання результатів, які мають наукове значення, теоретичне та практичне застосування.
Основний фокус освітньої програми та спеціалізації	Основна увага звертається на формування та розвиток професійних компетентностей у сфері історичної науки; вивчення теоретичних та методичних положень, організаційних та практичних інструментів в галузі історії та археології, практичного викладу та правильного методичного застосування набутих знань, вміння застосування новітніх технологій в науковій діяльності Ключові слова: археологія, архівознавство, джерелознавство, історіографія, історія, культурна-спадщина, методологія, науково-дослідна робота, регіональна історія, суспільно-політичні процеси, урбаністика
Особливості програми	Забезпечення високого рівня підготовки, що створює сприятливі умови для участі здобувачів у дослідницьких проєктах в Україні і за кордоном та використання можливостей міжнародного дослідницького стажування.

4. Придатність випускників до працевлаштування та подальшого навчання

Придатність до працевлаштування	Доктор філософії з історії та археології може займати первинні посади згідно з Національним класифікатором України «Класифікатор професій» ДК 003:2010: 2310.2 – асистент; 2310.2 – викладач вищого навчального закладу; 2431.1 – молодший науковий співробітник (архівна справа, музеєзнавство); 2431.1 – науковий співробітник (архівна справа, музеєзнавство); 2431.1 – науковий співробітник-консультант (архівна справа, музеєзнавство); 2442.1 – науковий співробітник (археологія); 2443.1 - науковий співробітник (історія); 2443.2 – історик. Таким чином, робочі місця випускники аспірантури можуть отримати у науково-дослідних інститутах НАН України, університетах МОН України, наукових центрах та в громадських чи приватних адміністраціях, музеях, архівах, археологічних службах.
Подальше навчання	Наукова програма четвертого (наукового) рівня вищої освіти «Доктор наук». Набуття додаткових кваліфікацій в системі післядипломної освіти. Дослідницькі проєкти та стипендії з додатковим освітнім компонентом.

5. Викладання та оцінювання

Викладання та навчання	Навчання ґрунтується на індивідуальному науково-дослідницькому проєкті, виконання якого контролюється висококваліфікованим викладацьким складом. Заняття мають проблемно-орієнтований характер, що спрямовано на набуття компетентностей, достатніх для продукування нових ідей, вирішення комплексних проблем у професійній галузі. Навчально-методичне забезпечення самостійної
-------------------------------	---

	<p>роботи здійснюється через використання елементів дистанційного навчання: електронних лекцій, методичних вказівок та завдань. Передбачається оволодіння методикою наукової роботи, навичками презентації її результатів рідною та іноземною мовами.</p> <p>Передбачено три форми навчання: денна, вечірня, заочна. Це дозволяє аспіранту поєднувати навчання з роботою, ефективно організувати робочий час.</p>
Оцінювання	<p>Оцінювання навчальних досягнень здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти здійснюється через накопичувальну систему шляхом оцінювання здобувачів за всіма видами аудиторної та самостійної навчальної діяльності. Здійснюється воно у різних формах: поточний (усне опитування, письмовий контроль, тестування, колоквиум, модульний контроль тощо), проміжний посеместровий (атестовано / не атестовано), підсумковий контроль в обсязі навчального матеріалу, що визначений навчальною програмою, та в терміни, встановлені графіком освітнього процесу (залік, усний іспит, письмовий іспит у формі тестів, захист звіту з науково-викладацької практики тощо).</p> <p>Оцінювання наукової діяльності здобувачів здійснюється кожного семестру на основі аналізу кількісних і якісних показників, що характеризують підготовку окремих частин дисертації згідно затвердженого індивідуального плану наукової роботи здобувача, публікацій у фахових виданнях України, закордонних періодичних виданнях, журналах, включених до науково-метричних баз Scopus, WOS, участь в науково-практичних конференціях, сертифікатів про науково-педагогічне стажування, участь в грантовій та проєктній діяльності. Підсумковою атестацією є попередній захист дисертаційної роботи на здобуття наукового ступеня доктора філософії з оформленням відповідного висновку кафедри про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дослідження.</p>
6. Програмні компетентності	
Інтегральна компетентність	Здатність розв'язувати комплексні завдання в галузі історії й археології; вирішувати складні практичні проблеми під час професійної та/або дослідницько-інноваційної діяльності, що передбачає глибоке переосмислення наявних та створення нових цілісних знань.
Загальні компетентності (ЗК)	
ЗК1	Здатність до виявлення та постановки актуальних проблем, генерування нових ідей, використання наукової методології щодо їх реалізації.
ЗК2	Уміння системного мислення, критичного аналізу, встановлення причинно-наслідкових зв'язків та мобілізація творчих здібностей в науково-дослідницькій діяльності, вміння застосовувати критичне мислення до аналізу результатів власного наукового дослідження, його наукової новизни, теоретичного і практичного значення.
ЗК3	Знання і дотримання стандартів наукової діяльності та принципів академічної доброчесності.
ЗК4	Здатність до використання наукової термінології у мовленнєвій та письмовій комунікаціях державною та іноземною мовами.
ЗК5	Вміння аргументовано представляти власну точку зору в науковому академічному дискурсі, громадській комунікації, під час проведення навчальних занять.
ЗК6	Здатність до формулювання нових підходів для вирішення теоретичних та

	практичних наукових завдань, обґрунтування гіпотези, вміння її емпіричного вирішення.
ЗК7	Здатність до збору наукової інформації, її систематизації, аналізу та узагальнення з використанням новітніх інформаційних технологій.
ЗК8	Розуміння та сприйняття етичних норм поведінки відносно інших людей; здатність діяти соціально відповідально та з усвідомленою громадянською позицією.
ЗК9	Здатність до налагодження співпраці та обміну інформацією з вітчизняними та іноземними науковими співтовариствами, спільно визначати цілі діяльності, планувати й реалізувати проекти
ЗК10	Здатність планувати та управляти проектами; організувати власну діяльність, обирати типові методи і способи виконання професійних завдань, оцінювати їх виконання і якість, оптимального розподіляти час в процесі наукової діяльності.
Фахові компетентності (ФК)	
ФК 1	Здатність демонструвати глибокі системні знання з всесвітньої та вітчизняної історії, основних процесів явищ та подій всесвітньо-історичного процесу від давніх часів до сьогодення та причинно-наслідкових зв'язки між ними.
ФК 2	Розуміння та ефективне використання теоретико-концептуальної та методологічної бази для проведення теоретичних та прикладних досліджень у галузі історії.
ФК 3	Засвоєння концептуальних відмінностей основних напрямків, течій, наукових шкіл в сучасній історичній думці.
ФК 4	Здатність знаходити, відбирати, контекстуалізувати та інтерпретувати значні кількості археологічного, архівного та документального матеріалу.
ФК 5	Здатність визначати рівень об'єктивності фактологічної основи подій минулого у різних видах джерел, оцінювати достовірність та репрезентативність джерельної інформації.
ФК 6	Здатність вільно оперувати спеціальною історичною термінологією для розв'язання професійних завдань
ФК 7	Розуміння методології історичних досліджень; особливостей застосування кожної групи методів; принципів підбору методів дослідження для вирішення конкретної наукової проблеми.
ФК 8	здатність розрізняти джерела фінансування наукової діяльності, здійснювати пошук та оцінку потенційних державних та приватних грантодавців відповідно до завдань запланованого дослідження; знати основи законодавства України щодо фінансування наукової діяльності; складати науковий проект, заявку на грантове фінансування, мотиваційний лист, рецензію на проект, проміжні та підсумкові звіти про наукову діяльність.
ФК 9	Оволодіння методиками викладання історії та суміжних дисциплін у закладах вищої освіти.
ФК 10	Здатність досліджувати та інтерпретувати історико-культурну інформацію музейних предметів, об'єктів культурної спадщини, природних пам'яток.
7. Програмні результати навчання	
ПРН 1	Розуміти і критично оцінювати сучасний стан розвитку та засади функціонування історичної науки; основні теми й питання сучасних дискусій з проблем історії; оволодіти спеціальною термінологією..
ПРН 2	Ставити і розв'язувати наукові проблеми шляхом планування та проведення досліджень, практичного впровадження отриманих результатів, переосмислення наявних та створення нових цілісних знань та професійних практик.
ПРН 3	Приймати рішення та розробляти алгоритми розв'язання науково-практичних завдань за умов поєднання теорії та практики.

ПРН 4	Знати методологічні принципи та формувати загальну методологічну базу власного наукового дослідження, усвідомлювати його актуальність.
ПРН 5	Виявляти та використовувати різні типи і види джерел для проведення історичного дослідження; застосовувати широкий спектр фахового інструментарію для аналізу та інтерпретації оригінальних джерел.
ПРН 6	Здійснювати моніторинг міжнародних науково-дослідницьких проектів з історичної проблематики
ПРН 7	Здійснювати критичний аналіз даних, неупереджену оцінку суперечливих тверджень; розуміти сутність когнітивних викривлень, відстежувати їхні прояви у власному мисленні та висловах інших осіб; відділяти факти від припущень, прямі докази від непрямих, прямі висновки від суб'єктивних вражень.
ПРН 8	Вміти формулювати робочі гіпотези досліджуваної проблеми, що мають розширити і поглибити стан наукових досліджень в галузі історії та/або археології; демонструвати креативність, іноваційність.
ПРН 9	Вільно, із дотриманням наукового стилю, відображати результати своїх наукових досліджень у наукових статтях як у фахових виданнях України, так і у виданнях, що входять до міжнародних наукометричних баз.
ПРН 10	Планувати й ефективно проводити інформаційну роботу в рамках власного дослідження із використанням універсальних і спеціалізованих інформаційних ресурсів комерційних та відкритих джерел наукової інформації, застосовуючи наукометричні показники і відповідне програмне забезпечення.
ПРН 11	Володіти сучасними формами ділового іноземного мовлення, професійною термінологією, вмінням артикулювати власну наукову позицію стосовно досліджуваних проблем в науковому середовищі.
ПРН 12	Ініціювати, раціонально планувати і організовувати індивідуальну/командну науково-дослідну діяльність, корегувати її та вдосконалювати
ПРН 13	Відповідально ставитися до виконуваної роботи, досягати поставленої мети з дотриманням вимог професійної етики.
ПРН 14	Дотримуватись принципів наукової етики та академічної доброчесності; усвідомлювати фахові, економічні та соціокультурні наслідки їх подолання.
ПРН 15	Реалізовувати стратегії дослідницького самовдосконалення та обирати засоби саморозвитку, усвідомлювати необхідність навчання впродовж усього життя з метою поглиблення набутих та здобуття нових фахових знань.

8. Ресурсне забезпечення реалізації програми

Кадрове забезпечення	Кадрове забезпечення освітньо-наукової програми «Історія та археологія» складається з професорсько-викладацького складу кафедри історії України та всесвітньої історії. До викладання окремих дисциплін відповідно до їхньої компетенції та досвіду залучений професорсько-викладацький склад кафедр: філософії, англійської мови та педагогіки. До реалізації освітньо-наукової програми залучаються професіонали-практики з досвідом роботи, які за фахом відповідають напрямку програми. Керівник проектної групи та викладацький склад, який забезпечує реалізацію освітньо-наукової програми «Історія та археологія», відповідає вимогам, визначеним Ліцензійними умовами провадження освітньої діяльності закладів освіти.
Матеріально-технічне забезпечення	Навчальні приміщення, комп'ютерні робочі місця, доступ до системи дистанційного навчання на платформі Moodle (http://lms.hnpu.edu.ua/), Microsoft Office 365, мультимедійні класи дозволяють повністю забезпечити освітній процес протягом усього циклу підготовки за освітньо-науковою програмою.

Інформаційне та навчально-методичне забезпечення	<p>Офіційний веб-сайт http://hnpu.edu.ua/ містить інформацію про освітні програми, навчальну, наукову і організаційну діяльність, структурні підрозділи, правила прийому, контакти.</p> <p>Через сайт університету: http://hnpu.edu.ua/uk/division/naukova-biblioteka-hnpu-imeni-gsskovorody для здобувачів відкрито доступ всіх ресурсі бібліотеки. Читальний зал забезпечений вільним доступом до мережі Інтернет. Матеріали навчально-методичного забезпечення освітньо-наукової програми викладені у інформаційному середовищі Moodle: http://lms.hnpu.edu.ua/moodle/</p> <p>Університет здійснює перевірку на виявлення збігів / ідентичності / схожості в текстах дисертаційних робіт здобувачів засобами сервісу перевірки на плагіат Unicheck. Перевірка текстів здійснюється надсиланням тексту на поштову скриньку antiplagiat@hnpu.edu.ua.</p>
9. Академічна мобільність	
Національна кредитна мобільність	<p>Національна кредитна мобільність може реалізовуватися українськими та іноземними учасниками освітнього процесу ХНПУ імені Г. С. Сковороди у закладах вищої освіти – партнерах в межах України</p>
Міжнародна кредитна мобільність	<p>Міжнародна кредитна мобільність може реалізовуватися учасниками освітнього процесу закладів вищої освіти України в закладах вищої освіти поза межами України, а також іноземними учасниками освітнього процесу іноземних закладів вищої освіти в українських закладах вищої освіти на підставі міжнародних договорів про співробітництво в галузі освіти та науки, міжнародних програм та проектів, договорів між українськими закладами вищої освіти або їхніми основними структурними підрозділами, а також може бути реалізоване українським учасником освітнього процесу закладу вищої освіти з власної ініціативи, підтриманої керівництвом ХНПУ імені Г. С. Сковороди, в якому він постійно навчається або працює на основі індивідуальних запрошень.</p> <p>Здобувачі мають можливість вивчати онлайн-курси на платформі Prometheus, Intela, IBM, Coursera; долучатися до програм Erasmus+, Fulbright Research and Development Program</p>
Навчання іноземних здобувачів вищої освіти	<p>Навчання іноземних здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти може здійснюватися згідно з вимогами чинного законодавства і Правил прийому на навчання до ХНПУ імені Г. С. Сковороди іноземців й осіб без громадянства / Admission rules of H.S. Skovoroda Kharkiv National Pedagogical University for foreigners and stateless persons</p> <p>http://hnpu.edu.ua/sites/default/files/files/Priimalna/2019/Umovy%20PravylaHNPU%202019/PriyomInozemciv2019.pdf</p>

2. Структурно-логічна схема
2.1 Перелік освітніх компонент (ОК)

Код н/д	Компоненти освітньо-наукової програми	Кількість кредитів	Форма підсумкового контролю
Обов'язкові компоненти ОНП			
1. Теоретична підготовка			
1.1. Цикл загальнонаукової, гуманітарної та мовної підготовки			
ОК 1	Філософські фундації та етичні орієнтири конструювання наукових проектів	4	<i>іспит</i>
ОК 2	Академічно і професійно орієнтоване спілкування (англійське / німецьке / французьке / російське / українське)	6	<i>іспит</i>
1.2. Цикл професійної (спеціальної) підготовки			
ОК 3	Сучасна історіографія	4	<i>іспит</i>
ОК 4	Архівознавство в Україні	4	<i>іспит</i>
ОК 5	Теорія та методологія історії	4	<i>іспит</i>
1.3. Цикл науково-дослідної підготовки (універсальні навички дослідника)			
ОК 6	Організація науково-дослідної роботи	3	<i>іспит</i>
ОК 7	Міжнародні гранти	3	<i>іспит</i>
2. Практична підготовка			
ОК 8	Науково-викладацька практика	9	<i>залік</i>
Вибіркові компоненти ОНП			
1.4. Вибіркові навчальні дисципліни за вибором аспіранта			
ВД 1	Вибіркові дисципліни 1-го року навчання	4	<i>залік</i>
ВД 2	Вибіркові дисципліни 2-го року навчання	4	<i>залік</i>
ВД 3	Вибіркові дисципліни 3-го року навчання	5	<i>залік</i>
Загальний обсяг вибірових компонентів: 13			
Загальний обсяг освітньої програми 50			

Орієнтовний перелік дисциплін вільного вибору ОНП «Історія та археологія»

ВД 1

Педагогіка вищої школи; Інформаційні системи та технології в науково-дослідній роботі

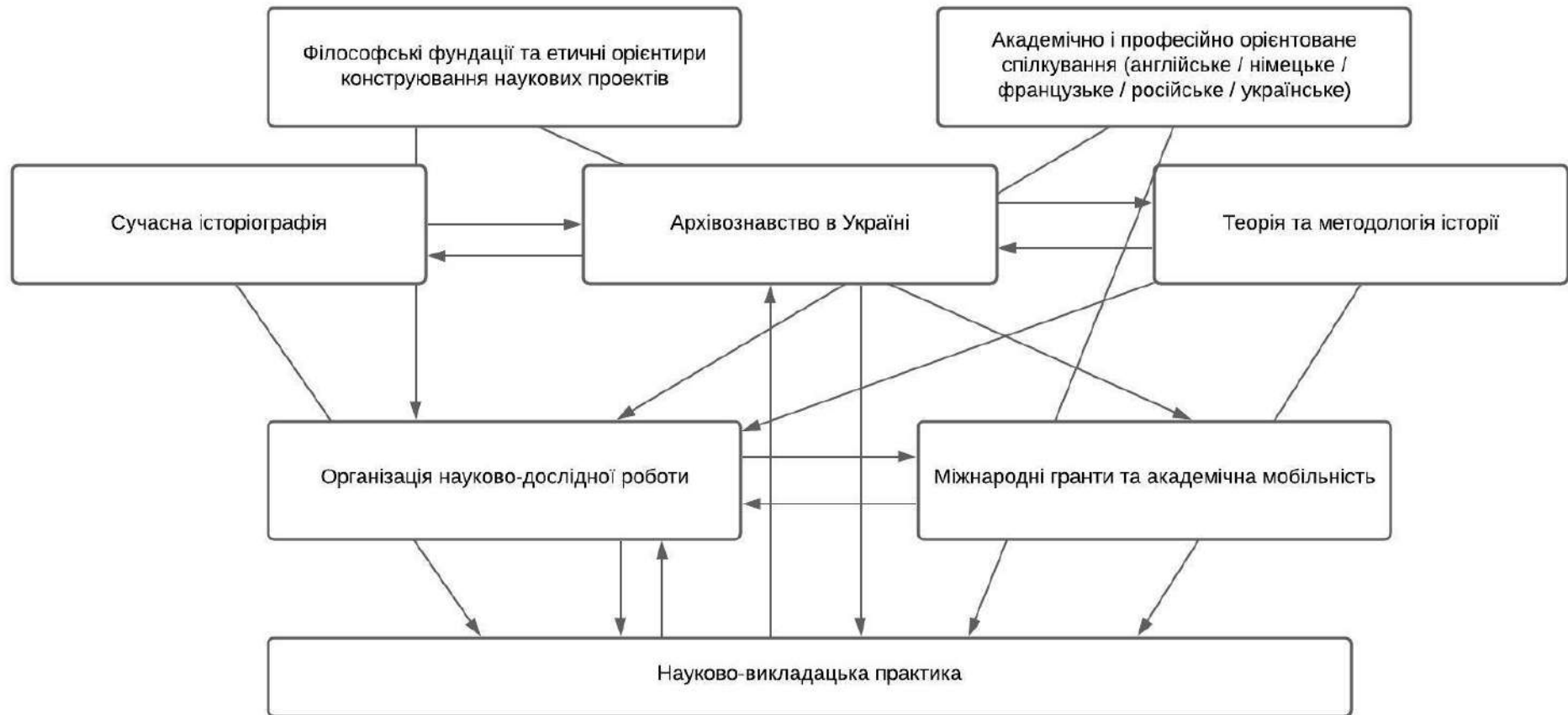
ВД 2

Якісні трансформації в освітніх системах європейських країн як чинник євроінтеграції; Історична урбаністика; Історична регіоналістика

ВД 3

Історіософія; Історіографія гендерних досліджень ; Історична термінологія

2.2. Структурно-логічна схема вивчення освітніх компонентів освітньо-наукової програми третього (освітньо-наукового) рівня за спеціальністю 032 «Історія та археологія»

3. Форми атестації здобувачів вищої освіти

Згідно графіку освітнього процесу на 1-3 роках навчання аспірантури проводиться семестрова атестація. Оцінювання якості засвоєння навчальних дисциплін, що входять до освітнього складника ОНП, відбувається у формах атестовано/неатестовано, залік, іспит. Освітньо-наукова програма підготовки вважається завершеною, якщо аспірант повністю виконав програму освітньої підготовки, наукової та педагогічної практики.

Атестація осіб, які здобувають ступінь доктора філософії, здійснюється постійно діючою або разовою спеціалізованою вченою радою, акредитованою Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти, на підставі публічного захисту наукових досягнень у формі дисертації. Здобувач ступеня доктора філософії має право на вибір спеціалізованої вченої ради. Дисертації осіб, які здобувають ступінь доктора філософії (або наукові доповіді у разі захисту наукових досягнень, опублікованих у вигляді монографії або сукупності статей, опублікованих у вітчизняних та/або міжнародних рецензованих фахових виданнях), а також відгуки офіційних опонентів, оприлюднюються на веб-сайтах відповідних вищих навчальних закладів (наукових установ) відповідно до законодавства.

